

ljeni portreti so tako oduševljeni, kažejo toliko umetniške globine, pridnosti in samostojnosti, njegovi dve statueti „Kajn“ in „Egipčan“ sta pa tako monumentalni, da bi bila res večna škoda, če bi ta talent ne našel razumevajočih ljudi, ki bi mu odprli pot v široki svet.

Še par imen: Gaspari, ki brezdvomno umetniško čuti, a mu manjka izurjenosti in globine; Zajec, marljiv, a premalo umetnik; Žmitek, vse preveč teoretik; Anica Zupanec je vse premnogo razstavila, a kaže talent. Splošno smemo biti zadovoljni in ponosni na to svojo tako zdravo umetniško generacijo.

Dr. Vojeslav Molè.

Nekrolog

† **Prof. Milan Pajk.** Nenadoma smo ga izgubili: v najlepši moški dobi, sredi radostnega dela in bogatih načrtov nam je bil iztrgan. Težko bodo pogrešali tovariši odkrita prijatelja, njegovemu vodstvu izročena mladina blagega voditelja in odličnega učitelja; domača gruda obžaluje v njem temeljitega poznavatelja in iskrenega ljubitelja. Mnogovrstnost delovanja, trdno voljo in živahni temperament je podedoval Milan Pajk po svojem očetu-profesorju; navdušenje za vse lepo, natančnost tudi v najmanjšem, nežnost čustvovanja, to je bil njegov delež po oboževani materi-pisateljici. Tesna vez ljubezni jih je spajala v življenju, rodbinska rakev pri Sv. Krištofu jih združuje po smrti. — Veličasten sprevod, ki se je pomikal 19. junija po Dunajski cesti, je pričal, kako splošno spoštovanje je užival pokojnik. Spremili so ga na zadnji poti zastopniki vseh državnih in avtonomnih oblasti in različnih korporacij ter učnih zavodov, razen teh pa še nebroj občinstva iz vseh krogov . . .

Milan Pajk se je rodil 19. decembra 1876 v Mariboru, kjer je bil njegov oče eden najmarljivejših narodnih delavcev. Svoja mlada leta je preživel v Brnu, kjer je dovršil prvi gimnazijski razred; ostale razrede je obiskoval na dunajski akademični gimnaziji. Nato je bil dva tečaja slušatelj na dunajski juridični fakulteti in šest tečajev na modroslovni. V jeseni l. 1898. je nastopil suplenturo na gimnaziji v Kranju, februarja l. 1899. je napravil, komaj 22 let star, izpit iz zemljepisja in zgodovine kot glavna predmeta s slovenskim in nemškim učnim jezikom. Dve leti (sept. 1899—sept. 1911) je služboval na ženskem učiteljskišču v Ljubljani; po odhodu Frana Levca je dobil Pajk mesto na c. kr. višji ljubljanski realki, kjer je deloval do svoje smrti, 18. junija t. l. — Pokojnega Pajka kot učitelja nam riše njegov prijatelj sledeče (Slov. Narod, št. 138): „Kdor je bil njegov učenec, ga ne pozabi nikdar. Snov, če je bila še tako suhoparna, je znal napraviti zanimivo, da ga je vsak z veseljem poslušal. Posebno je povdarjal domačo zgodovino in poznanje slovenskih dežel. Neumorno je iskal podatkov o domačih gospodarskih razmerah, da jih je raztolmačil abiturijentom. Pripravljal se je za vsako uro. V njegovih zapiskih je nagromadenega ogromno gradiva za domačo zgodovino in zemljepisje. Letos se je posebno veliko trudil z meščanskim tečajem . . . Da bi poglobil zemljepisni pouk, je napravljajl z dijaki poučne izlete v ljubljansko okolico, pa tudi v Alpe in letos zlasti na dolenjski Kras. Tu je obhodil in pregledal z dijaki zlasti kopanjsko-račensko dolino . . . Bil je sicer strog in mnogo se je bilo treba zanj učiti, a kljub temu se je vsak k njemu zatekel, ki je potreboval kakega

sveta. Marsikaj bi znal o tem povedati realčni zemljepisni kabinet, kjer je nasveto prof. Pajk o nabiranju gradiva za predavanja, o načrtih za planinske o izbiri stana itd., kjer je poslušal razne pritožbe, grajal in vzpodbujal ter vzga Kot blagajnik podpornega društva za realce je skušal lajšati bedno stanje na dijaštva. — Toda z vestnim in požrtvovalnim izpolnjevanjem stanovskih dolž njegov delovanje še ni bilo končano. Bil je konservator c. kr. centralne kom za ohrano spomenikov; predvsem pa je posvetil svoje moči Muzejskemu dru kjer je opravljal težavne blagajniške posle od jeseni l. 1903. Financiranje dru čigar blagajna je bila že ob njegovem vstopu v slabem gmotnem položaju, t bilo njegovo delo; izposloval je razne podpore, in poročilo o srečni sanaciji fi mu je razvedrilo obraz na smrtni postelji. Razen tega je podpiral tudi d odbornike v njih poslih. V odboru „Prosvete“ je lani kot predsednik Si Gregorčičeve javne knjižnice z rajnim blagajnikom Peterlinom ustvaril tej v instituciji solidno podlago za nadaljni razvoj; marljivo je sodeloval pri Matič zemljevidu slovenskih pokrajin; za Jugoslovansko enciklopedijo je sestavil ze pisni abecedar, pri mladem „Jamskem društvu“ je bil letos odbornik. Kot stanovske organizacije „Slovenskega prof. društva“ se je pridno udeleževal njeg sej in s tehtnimi nasveti pospeševal njegov razvoj.

V svojih dijaških letih se je poskušal M. Pajk tudi na leposlovnem i V Gabrščkovi „Slovanski knjižnici“ (snop. 73 - 74) je izšel l. 1898. njegov ro tični igrokaz „Mlada Zora“, zasnovan na podlagi znane slovenske narodne pr v tem prvencu čutimo vpliv literarnih in življenskih nazorov njegove mater. Prva njegova znanstvena študija so bile „Črtice o nekdanjih slovenskih nasell v Gorenji Avstriji“ (Izvestja Muz. društva 1897); v srednjeveških listinah in jevnih imenih išče sledove nekdanjega slovenskega življa. — Ob obletnici svojih staršev se jih spominja z objektivnimi literarnimi študijami, ki jih je pr v „Ljubljanskem Zvonu“ (1900), v Matičnem „Zborniku“ (1900) in „Dom in S (1902); to so nežni spomeniki hvaležnosti in ljubezni. L. 1909. je izdal prv „Zemljepisa za srednje šole“, drugi del je dokončaval. Za ministrstvo je napi zadnjih štirih letih deset uradnih ocen o učnih knjigah in pripomočkih za ze pisni pouk. Dopisoval je tudi v „Planinski Vestnik“; s posebno vnemo pa je piral „Carniolo“ s članki, referati, nekrologi, ki se odlikujejo po svoji točno zanimivosti. In če je potrebovalo Zvonovo uredništvo njegove pomoči, mu te mnogim poslom nikdar ni odrekel. — Ob grobu Milana Pajka žaluje nj rodbina, katere se je oklepala z ljubeznijo vdanega soproga in skrbnega žaluje pa tudi naša zgodovinska in zemljepisna veda, ki je postala osamlje usodepolnih izgubah zadnjih dveh let: Apih, Cerk, Orožen — in zdaj še eden najodličnejših sinov slovenskega naroda. Slava njegovemu spominu!

Dr. J. Š

